Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

2 päivänä huhtikuuta 2020 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Maksupalvelut sisämarkkinoilla – Direktiivi 2007/64/EY – Aineellinen ja henkilöllinen soveltamisala – Maksupalvelut, joita tarjotaan muussa valuutassa kuin eurossa tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutassa – Luottolaitoksen tarjoamat maksupalvelut – Maksutoimeksiannon toteuttamatta jääminen tai virheellinen toteuttaminen – Vastuullinen – Toiminnan vakauden valvontaa koskeva menettely – Valitusmenettelyt – Tuomioistuinten ulkopuoliset oikeussuojamenettelyt – Toimivaltaiset viranomaiset

Asiassa C-480/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Augstākā tiesa (ylimmän oikeusasteen tuomioistuin, Latvia) on esittänyt 13.7.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.7.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, jonka on pannut vireille

”PrivatBank” AS,

Finanšu un kapitāla tirgus komisijan

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Rodin sekä tuomarit K. Jürimäe ja N. Piçarra (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Latvian hallitus, asiamiehinään I. Kucina ja J. Davidoviča,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, J. Vláčil ja L. Dvořáková,

– Euroopan komissio, asiamiehinään I. Naglis ja H. Tserepa-Lacombe,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.11.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: latvia.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY (EUVL 2007, L 319, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/111/EY (EUVL 2009, L 302, s. 97; jäljempänä direktiivi 2007/64), 2 artiklan 2 kohdan ja 20, 21, 75 ja 80–82 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jonka on pannut vireille ”PrivatBank” AS, joka on luottolaitos, jonka kotipaikka on Latviassa, ja jossa on kyse Finanšu un kapitāla tirgus komisijan (rahoitus- ja pääomamarkkinoiden komitea, Latvia; jäljempänä markkinakomitea) tekemän sellaisen päätöksen laillisuudesta, jolla PrivatBankille määrättiin sakko maksutoimeksiannon toteuttamatta jäämisen vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivi 2007/64 on kumottu ja korvattu maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta 25.11.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2015/2366 (EUVL 2015, L 337, s. 35) 13.1.2018 alkavin vaikutuksin. Pääasian oikeudenkäynnissä sovelletaan kuitenkin edelleen direktiiviä 2007/64 kyseessä olevien tosiseikkojen tapahtuma-ajan vuoksi.

4 Direktiivin 2007/64 johdanto-osan 5, 6, 8, 10, 11, 14, 20, 43, 46 ja 50–52 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) [Maksupalvelujen o]ikeudellisessa kehyksessä olisi varmistettava toiminnan vakausvaatimuksia koskevien kansallisten säännösten yhteensovittaminen, uusien maksupalveluntarjoajien pääsy markkinoille, tietojenantovaatimukset ja maksupalvelunkäyttäjien ja maksupalveluntarjoajien oikeudet ja velvollisuudet. – –

(6) Oikeudellisen kehyksen ei kuitenkaan tarvitse olla kaiken kattava. Sen soveltaminen olisi rajoitettava maksupalveluntarjoajiin, joiden pääasiallinen toiminta on maksupalvelujen tarjoaminen maksupalvelunkäyttäjille. – –

– –

(8) On tarpeen määrittää ne maksupalveluntarjoajien ryhmät, joilla on oikeus tarjota maksupalveluja kaikkialla [unionissa]. Näitä ovat luottolaitokset, jotka vastaanottavat käyttäjiltä talletuksia maksutapahtumien rahoittamiseksi ja joihin olisi edelleen sovellettava luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 2006 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/48/EY [(EUVL 2006, L 177, s. 1)] säädettyjä toiminnan vakautta koskevia vaatimuksia. – –

– –

(10) – – on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön uusi maksupalveluntarjoajien ryhmä, ’maksulaitokset’, säätämällä, että sellaisille oikeushenkilöille, jotka eivät kuulu mihinkään olemassa olevaan palveluntarjoajien ryhmään, voidaan tiukkojen ja kattavien ehtojen täyttyessä myöntää toimilupa maksupalvelujen tarjoamiseen kaikkialla [unionissa]. – –

(11) – – Vaatimuksissa olisi otettava huomioon, että maksulaitosten toiminta on erikoistuneempaa ja rajoitetumpaa, joten siitä aiheutuu pienempiä ja helpommin seurattavia ja hallittavia riskejä kuin luottolaitosten laajemmassa toiminnassa esiin tulevat riskit. – –

– –

(14) Jäsenvaltioiden olisi tarpeen nimetä viranomaiset, joiden tehtävänä on myöntää maksulaitosten toimiluvat, suorittaa valvontaa ja päättää kyseisten toimilupien peruuttamisesta. – – Kaikkiin toimivaltaisten viranomaisten tekemiin päätöksiin olisi kuitenkin voitava hakea muutosta tuomioistuimissa. – –

– –

(20) Koska kuluttajat ja yritykset eivät ole samassa asemassa, ne eivät tarvitse samantasoista suojaa. Vaikka on tärkeää taata kuluttajien oikeudet säännöksin, joista ei voi poiketa sopimuksella, on järkevää sallia yritysten ja järjestöjen sopia toisin. – – Tiettyjen tämän direktiivin keskeisten säännösten tulisi joka tapauksessa olla aina sovellettavissa käyttäjän asemasta riippumatta.

– –

(43) Maksujen tehostamiseksi kaikkialla [unionissa] olisi säädettävä, että kaikkien sellaisten maksajan käynnistämien maksujen, – – jotka ovat euromääräisiä tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiä, toteuttamisajan tulisi olla enintään yksi päivä. – – Ottaen huomioon, että kansalliset maksuinfrastruktuurit ovat usein hyvin tehokkaita, jäsenvaltioiden olisi sallittava pitää voimassa tai asettaa tarvittaessa yhtä työpäivää lyhyempi toteuttamisaika, jotta palvelutaso ei heikentyisi nykyisestä.

– –

(46) – – On täysin asianmukaista asettaa maksupalveluntarjoaja vastuuseen käyttäjältä hyväksymänsä maksutapahtuman toteuttamisesta, epätavallisia ja ennalta arvaamattomia olosuhteita lukuun ottamatta sekä lukuun ottamatta maksunsaajan maksupalveluntarjoajan tekoja ja laiminlyöntejä, jos ainoastaan maksunsaaja on vastuussa maksupalveluntarjoajan valinnasta. – – Aina kun maksettava määrä on maksettu vastaanottavan maksupalveluntarjoajan tilille, maksunsaajalle pitäisi syntyä välittömästi oikeus vaatia omaa maksupalveluntarjoajaansa hyvittämään maksu hänen omalle tililleen.

– –

(50) Tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisen lainsäädännön säännösten tehokas täytäntöönpano on välttämätöntä. Sen vuoksi olisi luotava asianmukaiset menettelyt, joilla olisi mahdollista tehdä valituksia maksupalveluntarjoajista, jotka eivät noudata kyseisiä säännöksiä, ja varmistaa, että asianmukaisia, tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia määrätään tarvittaessa.

(51) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että maksupalveluntarjoajien ja kuluttajien tässä direktiivissä tarkoitettuja oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien riitojen ratkaisemiseksi on olemassa helposti saatavilla oleva ja edullinen tuomioistuimen ulkopuolinen menettely, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kuluttajien oikeutta viedä asiaansa tuomioistuimeen. – –

(52) Jäsenvaltioiden olisi määritettävä, voisivatko toimilupien myöntämiseen maksulaitoksille nimetyt toimivaltaiset viranomaiset olla toimivaltaisia myös valituksia ja tuomioistuimen ulkopuolisia oikeuskeinoja koskevissa menettelyissä.”

5 Direktiivin 2007/64 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltioiden on jaettava maksupalveluntarjoajat seuraaviin kuuteen ryhmään:

a) direktiivin 2006/48/EY 4 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetut luottolaitokset, mukaan luettuina kyseisen direktiivin 4 artiklan 3 alakohdassa tarkoitetut niiden luottolaitosten [unionissa] sijaitsevat sivukonttorit, joilla on pääkonttori [unionissa] tai kyseisen direktiivin 38 artiklan mukaisesti [unionin] ulkopuolella;

– –

d) tässä direktiivissä tarkoitetut maksulaitokset;

– –”

6 Direktiivin 2007/64 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan [unionissa] annettaviin maksupalveluihin. Lukuun ottamatta 73 artiklaa [Arvopäivä ja varojen oleminen käytettävissä], tämän direktiivin III [Maksupalveluehtojen avoimuus ja tietojenantovaatimukset] ja IV [Oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön] osastoa sovelletaan ainoastaan, jos sekä maksajan että maksunsaajan maksupalveluntarjoajat tai maksutapahtuman yksinään suorittava maksupalveluntarjoaja sijaitsevat [unionissa].

2. Tämän direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin.”

7 Mainitun direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

– –

4) ’maksulaitoksella’ oikeushenkilöä, jolle on tämän direktiivin 10 artiklan mukaisesti myönnetty toimilupa maksupalvelujen tarjoamiseen ja toteuttamiseen kaikkialla [unionissa];

– –

10) ’maksupalvelunkäyttäjällä’ luonnollista tai oikeushenkilöä, joka käyttää maksupalvelua joko maksajan tai maksunsaajan tai molempien ominaisuudessa;

11) ’kuluttajalla’ luonnollista henkilöä, jonka tässä direktiivissä tarkoitetut maksupalvelusopimukset eivät liity hänen elinkeinonsa tai ammattinsa harjoittamiseen;

– –”

8 Direktiivin 2007/64 20 artiklassa, jonka otsikko on ”Toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen” ja joka sijaitsee direktiivin II osastossa (”Maksupalveluntarjoajat”), säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on nimettävä tässä osastossa säädettyjä tehtäviä suorittavien maksulaitosten toimilupien myöntämisestä ja toiminnan vakauden valvonnasta vastaaviksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi joko viranomaisia tai kansallisen lainsäädännön mukaisia tai kansallisessa lainsäädännössä nimenomaisesti tätä varten valtuutettujen viranomaisten hyväksymiä elimiä, kansalliset keskuspankit mukaan lukien.

– –

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdan nojalla nimetyillä toimivaltaisilla viranomaisilla on kaikki tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat valtuudet.

– –

5. Edellä oleva 1 kohta ei merkitse sitä, että toimivaltaisten viranomaisten edellytettäisiin valvovan muuta maksulaitosten liiketoimintaa kuin liitteessä lueteltujen maksupalvelujen tarjoamista – –”

9 Kyseisen direktiivin 21 artiklassa, jonka otsikko on ”Valvonta” ja joka myös sijaitsee direktiivin II osastossa, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimet, joita toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat valvoessaan, että tämän osaston säännöksiä aina noudatetaan, ovat oikeasuhteisia, riittäviä ja maksulaitokseen kohdistuvat riskit huomioon ottavia.

Toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus tämän osaston säännöksien noudattamista valvoessaan erityisesti:

a) vaatia maksulaitosta antamaan tiedot, joita tarvitaan, jotta noudattamista voidaan valvoa;

b) tehdä tarkastuksia paikan päällä maksulaitoksessa, maksulaitoksen vastuulla maksupalveluja tarjoavan asiamiehen luona tai niitä tarjoavassa sivukonttorissa taikka laitoksessa, jolle maksupalvelutoimintoja on ulkoistettu;

c) antaa suosituksia ja ohjeita ja tarvittaessa sitovia hallinnollisia määräyksiä; – –

– –

2. Rajoittamatta toimiluvan peruuttamista koskevia menettelyjä ja rikosoikeudellisten säännösten soveltamista, jäsenvaltioiden on huolehdittava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat, jos maksulaitokset tai niiden liikkeenjohdosta vastaavat johtajat rikkovat maksulaitosten toiminnan valvontaa tai harjoittamista koskevia lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, ottaa käyttöön tai määrätä rangaistusseuraamuksia tai toimenpiteitä, joilla nimenomaan pyritään havaittujen rikkomusten tai niiden syiden lopettamiseen.

– –”

10 Mainitun direktiivin 51 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä virkkeestä ilmenee, että jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole kuluttaja, sopimuspuolet voivat sopia, että muun muassa saman direktiivin 75 artiklaa ei sovelleta lainkaan tai osittain.

11 Direktiivin 2007/64 75 artiklassa, jonka otsikko on ”Toteutumatta jääneet tai virheellisesti toteutetut maksutapahtumat”, säädetään seuraavaa:

”1. Maksajan maksupalveluntarjoaja on maksajan käynnistämän maksutoimeksiannon osalta vastuussa maksajalle maksutapahtuman asianmukaisesta toteuttamisesta, jollei se voi osoittaa maksajalle ja tarvittaessa maksunsaajan maksupalveluntarjoajalle, että maksunsaajan maksupalveluntarjoaja on vastaanottanut maksutapahtuman summan 69 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jolloin maksunsaajan maksupalveluntarjoaja on vastuussa maksunsaajalle maksutapahtuman asianmukaisesta toteuttamisesta – –.

Jos maksajan maksupalveluntarjoaja on ensimmäisen alakohdan mukaisesti vastuussa, sen on ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksajalle toteuttamatta jäänyt tai virheellisesti toteutettu maksutapahtuman summa ja tarvittaessa saatettava maksutili, jolta kyseinen summa oli veloitettu, siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman virheellistä maksutapahtumaa.

Jos maksunsaajan maksupalveluntarjoaja on ensimmäisen alakohdan mukaisesti vastuussa, sen on viipymättä asetettava maksutapahtuman summa maksunsaajan käytettäväksi ja tarvittaessa hyvitettävä vastaava summa maksunsaajan maksutilille.

– –

2. – –

Jos maksutapahtuma, josta maksunsaajan maksupalveluntarjoaja ei ole ensimmäisen ja toisen alakohdan mukaisesti vastuussa, on jäänyt toteuttamatta tai jos se on toteutettu virheellisesti, maksajan maksupalveluntarjoaja on vastuussa maksajalle. Jos maksajan maksupalveluntarjoaja on näin vastuussa, sen on asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksajalle toteuttamatta jääneen tai virheellisesti toteutetun maksutapahtuman määrä ja saatettava maksutili, jolta kyseinen määrä oli veloitettu, siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman virheellistä maksutapahtumaa.

– –”

12 Kyseisen direktiivin 80 artiklassa, jonka otsikko on ”Valitukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luodaan menettelyt, joilla maksupalvelunkäyttäjät ja muut asiaan osalliset, kuluttajajärjestöt mukaan luettuina, voivat tehdä toimivaltaisille viranomaisille valituksia tapauksista, joissa maksupalvelun[tarjoajien] väitetään rikkoneen tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettuja kansallisen lainsäädännön säännöksiä.

2. Tarvittaessa toimivaltaisen viranomaisen vastauksessa on ilmoitettava valituksen tekijälle 83 artiklan mukaisista tuomioistuinten ulkopuolisista valitusmenettelyistä ja oikeussuojakeinoista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi kansallisten prosessioikeudellisten säännösten mukaisesti.”

13 Mainitun direktiivin 81 artiklan, jonka otsikko on ”Seuraamukset”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.”

14 Direktiivin 2007/64 82 artiklan otsikkona on ”Toimivaltaiset viranomaiset”, ja kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että viranomaiset, joille on annettu valtuudet varmistaa, että tässä jaksossa vahvistettujen vaatimusten nojalla annettuja kansallisia säännöksiä noudatetaan, huolehtivat 80 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista valitusmenettelyistä ja 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista seuraamuksista.”

15 Direktiivin 83 artiklan, jonka otsikko on ”Tuomioistuinten ulkopuoliset oikeussuojamenettelyt”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien maksupalvelunkäyttäjien ja maksupalveluntarjoajien välisten riitojen ratkaisemiseksi on käytettävissä asianmukaiset ja tehokkaat tuomioistuinten ulkopuoliset valitus- ja oikeussuojamenettelyt käyttäen tarvittaessa olemassa olevia elimiä.”

16 Mainitun direktiivin 86 artiklasta, jonka otsikko on ”Täysi yhdenmukaistaminen”, ilmenee, että ”jäsenvaltiot eivät saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön muita kuin tässä direktiivissä annettuja säännöksiä” siltä osin kuin direktiiviin ”sisältyy yhdenmukaistettuja säännöksiä”, sanotun kuitenkaan rajoittamatta siinä lueteltujen poikkeusten soveltamista.

Latvian oikeus

17 Maksupalveluista ja sähköisestä rahasta annetun lain (Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums, Latvijas Vēstnesis, 2010, nro 43), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä maksupalvelulaki), 2 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämän lain 57[–]96 §:ää [ja] 98[–]104 §:ää sovelletaan Latviassa maksupalveluja tarjoaviin maksupalveluntarjoajiin, kun maksajan ja maksunsaajan maksupalveluntarjoajat ovat sijoittautuneet johonkin jäsenvaltioon ja maksupalvelu toteutetaan euromääräisenä tai jonkin jäsenvaltion valuutan määräisenä.”

18 Maksupalvelulain 49 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Sen valvomiseksi, että laitosten toiminta on tämän lain vaatimusten mukaista, [markkina]komitealla on oikeus

1) vaatia laitosta toimittamaan valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot

2) suorittaa tarkastuksia laitoksessa.”

19 Maksupalvelulain 56 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Jos [markkina]komitea toteaa, että laitos ei noudata tämän lain II[–]VI luvussa säädettyjä vaatimuksia – – tai unionin toimielinten antamia suoraan sovellettavia säädöksiä, se kehottaa laitosta toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi viipymättä.

(2) Tämän pykälän 1 momentin säännösten lisäksi [markkina]komitealla on toimivalta toteuttaa yksi tai useampi seuraavista toimenpiteistä:

– –

5) määrätä enintään 100 000 [Latvian latia (LVL) (noin 140 000 euroa)] sakkoja.”

20 Maksupalvelulain 99 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jos maksaja on antanut maksutoimeksiannon, sen maksupalveluntarjoaja on vastuussa maksun asianmukaisesta suorittamisesta suhteessa maksajaan, paitsi jos se voi osoittaa maksajalle ja tarvittaessa maksunsaajan maksupalveluntarjoajalle, että maksunsaajan maksupalveluntarjoaja on vastaanottanut maksun määrän tämän lain 94 §:n 1 momentin mukaisesti. Jos maksajan maksupalveluntarjoaja voi esittää tällaisen näytön, maksun asianmukaisesta suorittamisesta vastaa maksunsaajan maksupalveluntarjoaja.

– –

(9) Jos maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai jos se on toteutettu virheellisesti ja maksunsaajan maksupalveluntarjoaja ei ole tämän pykälän mukaisesti vastuussa, maksajan maksupalveluntarjoaja on vastuussa maksajalle.

(10) Jos maksajan maksupalveluntarjoaja on vastuussa tämän pykälän 9 momentin mukaisesti, sen on viipymättä palautettava maksajalle sen maksun määrä, jota ei ole toteutettu tai joka on toteutettu virheellisesti, tai palautettava maksajan maksutili, jolta kyseisen maksun määrä on veloitettu, tilanteeseen, jossa se olisi ollut, jos virheellistä maksua ei olisi toteutettu.”

21 Maksupalvelulain 105 §:ssä säädetään seuraavaa:

”– –

(2) [Markkina]komitea tutkii säännösten mukaisesti maksupalvelunkäyttäjien tai sähköisen rahan haltijoiden, joita ei ole pidettävä kuluttajansuojalaissa tarkoitettuina kuluttajina, tekemät valitukset, jotka koskevat tämän lain VII[–]XIV luvun säännösten noudattamatta jättämistä, jos tästä noudattamatta jättämisestä on aiheutunut tai voi aiheutua vakavaa vahinkoa edellä mainittujen maksupalvelunkäyttäjien tai sähköisen rahan haltijoiden ryhmän eduille (yhteiset edut). – –

– –

(5) Jos [markkina]komitea toteaa hallinnollista asiaa tutkiessaan, että tämän lain VII[–]XIV luvun säännösten rikkominen on aiheuttanut tai voi aiheuttaa vakavaa vahinkoa maksupalvelunkäyttäjien tai sähköisen rahan haltijoiden, joita ei ole pidettävä kuluttajansuojalaissa tarkoitettuina kuluttajina, yhteisille eduille, sillä on toimivalta tehdä päätös, jossa maksupalveluntarjoaja tai sähköisen rahan liikkeeseenlaskija velvoitetaan lopettamaan tämän lain VII[–]XIV luvun säännösten rikkominen tai korjaamaan sääntöjenvastaisuudet, joihin on syyllistytty, ja asettaa määräaika tätä varten tarvittavien toimien toteuttamiselle.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

22 Forcing Development Ltd antoi 16.11.2011 PrivatBankille, jonka asiakas se on, maksutoimeksiannon 394 138,12 Yhdysvaltain dollarin (USD) (noin 347 130 euroa) siirtämiseksi kolmannen osapuolen tilille Bankas Snoras AB:ssa (jäljempänä Snoras), joka on sijoittautunut Liettuaan.

23 Lietuvos bankas (Liettuan keskuspankki) ilmoitti samana päivänä kello 15.08 Snorasille päätöksestään määrätä Snorasille moratorio ja kieltää Snorasia tarjoamasta minkäänlaisia rahoituspalveluja.

24 Samana päivänä klo 15.24 PrivatBank toimitti maksutoimeksiannon Snorasille SWIFT-järjestelmässä, veloitti Forcing Developmentin tililtä 394 138,12 USD (noin 347 130 euroa) ja siirsi varat vastaavalle tililleen viimeksi mainitussa pankissa.

25 Koska Snoras oli vastaanottanut PrivatBankin siirtämät varat kello 16.20, Snoras hyvitti PrivatBankin vastaavaa tiliä, mutta Liettuan keskuspankin määräämän moratorion vuoksi jäädytti varat viimeksi mainitulle tilille eikä hyvittänyt kolmannen osapuolen tiliä eikä palauttanut varoja PrivatBankille.

26 PrivatBank vaati Snorasilta 394 138,12 USD:n (noin 347 130 euroa) suuruista saatavaa.

27 Forcing Development teki 25.10.2012 markkinakomitealle kantelun PrivatBankista ja väitti, että PrivatBank ei ollut palauttanut sille PrivatBankin käyttöön maksutoimeksiannon toteuttamista varten asetettua määrää.

28 Markkinakomitea totesi 4.7.2013 tekemässään päätöksessä ensinnäkin, että PrivatBank oli maksupalvelulain 99 §:n 9 momentin mukaisesti vastuussa Forcing Developmentin antaman maksutoimeksiannon toteuttamisesta, ja määräsi tämän jälkeen PrivatBankin arvioimaan, oliko sen sisäistä tarkastusta koskevia järjestelmiä ja menettelyjä tarpeen muuttaa, ja ilmoittamaan sille tämän arvioinnin tuloksista viimeistään 30.8.2013 ja määräsi lopuksi PrivatBankille 100 000 LVL (noin 140 000 euroa) sakon.

29 Tämä päätös pysytettiin 17.10.2013 tehdyllä markkinakomitean päätöksellä. Viimeksi mainitussa päätöksessä markkinakomitea korosti uudelleen, että PrivatBankin vastuu oli syntynyt maksupalvelulain 99 §:n 1 ja 9 momentin perusteella, koska PrivatBank ei ollut voinut osoittaa, että Snoras oli saanut maksun määrän asetetussa määräajassa. Se lisäsi, ettei ollut osoitettu, että PrivatBank ja Forcing Development olisivat sopineet muista määräyksistä keskinäisten suhteidensa sääntelemiseksi.

30 Forcing Development vaati marraskuussa 2013 PrivatBankin kanssa tekemänsä käyttötilin hallinnointia koskevan sopimuksen perusteella välimiesmenettelyssä, että PrivatBankin käyttöön maksutoimeksiannon toteuttamista varten annettu summa maksettaisiin takaisin.

31 Välimiesoikeus hylkäsi 4.2.2014 Forcing Developmentin vaatimuksen. Se katsoi, että PrivatBank oli noudattanut maksupalvelulain 99 §:n 1 momentin ja direktiivin 2007/64 mukaisia velvoitteitaan, koska Snoras oli saanut PrivatBankilta kyseisen maksutoimeksiannon toteuttamisen edellyttämän määrän. Välimiesoikeuden mukaan maksupalvelulaissa ei aseteta maksajan maksupalveluntarjoajalle velvollisuutta pitää pankkitileillään riittäviä määriä, jotta sen kaikkien asiakkaiden mahdolliset maksutoimeksiannot voidaan toteuttaa välittömästi. Kyseisessä laissa maksupalveluntarjoajille asetetaan ainoastaan määräaika – viimeistään käyttäjien antamien maksutoimeksiantojen antamista seuraavan työpäivän päättymiseen saakka – tällaisten maksutoimeksiantojen toteuttamiseksi ja näin ollen tarvittavan summan hyvittämiseksi maksunsaajan tai maksunsaajan palvelujentarjoajan pankkitilille.

32 PrivatBank nosti Administratīvā apgabaltiesassa (alueellinen hallintotuomioistuin, Latvia) kanteen, jossa se vaati tämän tuomion 29 kohdassa mainitun 17.10.2013 tehdyn markkinakomitean päätöksen kumoamista ja väitetysti aiheutuneen aineellisen vahingon korvaamista. Kanteensa tueksi PrivatBank väitti, että Snoras ei ollut ilmoittanut sille maksun toteuttamatta jäämisestä niiden välisiä suhteita sääntelevässä sopimuksessa asetetussa määräajassa. Se liitti asiakirja-aineistoon 4.2.2014 annetun välitystuomion todisteena.

33 Administratīvā apgabaltiesa hylkäsi kanteen 5.8.2015 antamallaan tuomiolla. Kyseinen tuomioistuin totesi yhtäältä, että koska PrivatBank ei ollut huolehtinut siitä, että sen tilillä Snorasissa olisi tarpeeksi varoja, Forcing Developmentin antamaa maksutoimeksiantoa ei ollut voitu toteuttaa ajoissa, ja toisaalta, että maksupalvelulain 99 §:n nojalla Snoras ei ollut vastuussa maksutoimeksiannon toteuttamatta jäämisestä, koska sillä ei ollut varoja tällaisen toimeksiannon toteuttamiseksi. PrivatBankin Snorasilta olevasta saatavasta mainittu tuomioistuin totesi, että PrivatBank omisti

kyseisen määrän oikeudellisesti, vaikka se ei voinut vallitsevassa tilanteessa päästä siihen käsiksi. Sama tuomioistuin päätteli tästä, että 4.2.2014 annetusta välitystuomiosta huolimatta markkinakomitea oli toiminut oikein todetessaan, että PrivatBank oli rikkonut maksupalvelulain 99 §:n 9 momenttia, määrätessään PrivatBankin arvioimaan tarvetta muuttaa sisäistä tarkastusta koskevia järjestelmiään ja menettelyjään ja määrätessään sille 100 000 LVL:n (noin 140 000 euroa) suuruisen sakon tällaisten olosuhteiden toistumisen välttämiseksi. Administratīvā apgabaltiesa ei ottanut huomioon 4.2.2014 annettua välitystuomiota.

34 PrivatBank teki Administratīvā apgabaltiesan tuomiosta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

35 PrivatBank väittää ensinnäkin, että ensimmäisen asteen tuomioistuin ylitti toimivaltansa, kun se katsoi PrivatBankin olevan vastuussa maksupalvelulain 99 §:n 9 momentin nojalla. Koska sen vastuu Forcing Developmentia kohtaan pääasiassa kyseessä olevan maksutoimeksiannon toteuttamisen osalta kuuluu siviilioikeuden eikä hallinto-oikeuden alaan, viimeksi mainittua tuomioistuinta sitoi siviilioikeudellisissa suhteissa toimivaltaisen välimiesoikeuden 4.2.2014 antama välitystuomio. Koska välimiesoikeus on lisäksi katsonut, ettei PrivatBank ole vastuussa maksutoimeksiannon toteuttamatta jäämisestä, markkinakomitea ei voi velvoittaa PrivatBankia muuttamaan sisäistä valvontajärjestelmäänsä. Näin ollen sakon määräämiselle ei ole mitään perustetta.

36 PrivatBank väittää lisäksi, että maksupalvelulain 99 §:n nojalla palveluntarjoaja voidaan vapauttaa kaikesta vastuusta kyseisten palvelujen käyttäjään nähden, jos ne ovat näin sopineet. Koska PrivatBank ja Forcing Development olivat tehneet käyttötilin hallinnointia koskevan sopimuksen, jonka mukaan ensiksi mainittu ei ollut vastuussa pankkijärjestelmien välillä siirrettävinä olevista varoista, sen vastuuta olisi pitänyt arvioida kyseisen sopimuksen ehtojen eikä maksupalvelulain 99 §:n perusteella.

37 Markkinakomitea toteaa kassaatiovalitusta koskevissa huomautuksissaan aluksi, että maksupalvelulain 105 §:n 2 momentissa sille annetaan toimivalta tutkia sellaisten maksupalvelunkäyttäjien tekemät valitukset, joita ei voida pitää kuluttajina. Se toteaa lisäksi, että koska PrivatBank on luottolaitos eikä direktiivin 2007/64 4 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettu maksulaitos, 17.10.2013 tehty päätös tehtiin soveltaen luottolaitoksista annetun lain (Kredītiestāžu likums) 113 §:ää, jossa annetaan markkinakomitealle toimivalta tehdä päätöksiä sellaisten luottolaitosten osalta, jotka eivät noudata niihin sovellettavaa lainsäädäntöä. Näissä olosuhteissa markkinakomitea katsoo, että PrivatBank on maksupalveluntarjoajana sen valvonnan alainen erityisesti siltä osin kuin on kyse sen vastuusta maksupalvelulain 99 §:n, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2007/64 75 artikla, nojalla.

38 Vastauksena ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, joka koskee maksupalvelulain sovellettavuutta Yhdysvaltojen dollareissa suoritettavia maksupalveluja koskevaan riita-asiaan, markkinakomitea väittää, että luottolaitos voi päättää, että tämän lain vaatimuksia sovelletaan palveluihin, joita ei suoriteta euroina tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutassa, jos se katsoo voivansa täyttää nämä vaatimukset tällaisten palvelujen osalta. Markkinakomitea katsoi PrivatBankin sisäisen säännöstön perusteella, että PrivatBankin valinta oli tällainen, ja se tutki näin ollen PrivatBankin toimintaa maksupalvelulain merkityksellisten säännösten valossa.

39 Tältä osin markkinakomitea toteaa, että vaikka maksupalvelulain mukaan on direktiivin 2007/64 51 artiklan mukaisesti mahdollista sopia tietyistä poikkeuksista sen säännöksiin silloin, kun maksupalvelunkäyttäjä ei ole kuluttaja, tällaista mahdollisuutta ei voida käyttää vilpillisessä mielessä käyttämällä väärin luottolaitoksen vahvaa asemaa sellaisesta vastuujärjestelmästä sopimiseksi, jolla pyritään kiertämään maksupalvelulain 99 §:ssä säädetty järjestelmä ja siirtämään asiakkaalle koko vastuu maksutoimeksiannon toteuttamatta jäämisestä. PrivatBankin ja Forcing Developmentin välillä 11.4.2005 tehtyä käyttötilin hallinnointia koskevaa sopimusta on siis arvioitava tämän toteamuksen valossa. Tässä sopimuksessa ei kuitenkaan ainoastaan poiketa direktiivin 2007/64 erityisten säännösten soveltamisesta, vaan se on täysin direktiivin vastainen.

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii yhtäältä sitä, onko maksupalvelulaissa säädetty valitusmenettely sopusoinnussa direktiivin 2007/64 kanssa silloin, kun näitä palveluja ei tarjota euromääräisinä tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisinä. Toisaalta se pohtii, onko tässä laissa markkinakomitealle tällaisen menettelyn yhteydessä annettu toimivalta sopusoinnussa kyseisen direktiivin kanssa.

41 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa, että maksupalvelulaissa annetaan markkinakomitealle toimivalta tutkia paitsi euromääräisiä tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutassa tarjottuja maksupalveluja koskevia valituksia myös valituksia, jotka koskevat missä tahansa muussa valuutassa tarjottuja maksupalveluja, kun taas direktiivin 2007/64 2 artiklan 2 kohdassa rajoitetaan sen 80–82 artiklassa säädettyjen valitusmenettelyjen soveltaminen ainoastaan euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin.

42 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklan soveltamisala ei sitä vastoin rajoitu euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin. Näistä säännöksistä ja erityisesti kyseisen direktiivin 20 artiklan 5 kohdasta voitaisiin siis päätellä, että viranomaisilla, jotka jäsenvaltioiden on mainittujen säännösten nojalla nimettävä, on toimivalta taata paitsi mainitun direktiivin II osaston säännösten myös saman direktiivin III ja IV osaston säännösten noudattaminen muissa valuutoissa kuin euroissa tai euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuutoissa tarjottavien maksupalvelujen tarjoamistoiminnan suhteen.

43 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lopuksi, että jos toimivalta, joka direktiivissä 2007/64 annetaan markkinakomitean kaltaisille kansallisille viranomaisille, kattaa myös kolmansien maiden valuutoissa tarjottavien maksupalveluiden tarjoajien toiminnan, on täsmennettävä näiden viranomaisten toimivallan rajat kyseisen direktiivin 75 artiklan soveltamisen yhteydessä.

44 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että maksupalvelulaissa ei anneta markkinakomitealle toimivaltaa ratkaista maksupalveluntarjoajien ja -käyttäjien välisiä riitoja, koska tällainen toimivalta kuuluu pikemminkin transaktioon osallistuville (104 §), Latvian liikepankkien liiton sovittelijalle tai tuomioistuimille (106 §). Näin ollen on täsmennettävä, onko markkinakomitealla direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklassa säädetyn toiminnan vakauden valvontamenettelyn tai kyseisen direktiivin 80 artiklassa säädettyjen valitusmenettelyjen yhteydessä toimivalta ratkaista mainitun direktiivin 75 artiklassa tarkoitetuista oikeussuhteista johtuvat maksajan ja maksupalveluntarjoajan väliset riidat määrittämällä maksutapahtuman toteutumatta jäämisestä tai virheellisestä toteuttamisesta vastuussa oleva taho. Jos tähän vastataan myöntävästi, on määritettävä maksajan ja maksupalveluntarjoajan välisen riidan ratkaisevan välitystuomion todistusarvo.

45 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään, että markkinakomitea on toimivaltainen tutkimaan maksupalvelunkäyttäjien valitukset myös silloin, kun ne koskevat muina kuin euromääräisinä tai jonkin [euroalueen ulkopuolisen] jäsenvaltion kansallisen valuutan määräisinä toteutettuja maksupalveluita, sekä tämän johdosta määrittämään [maksupalvelulain] rikkomuksia ja määräämään seuraamuksia, yhteensopiva direktiivin [2007/64] 2 artiklan 2 kohdan kanssa?

2) Onko direktiivin [2007/64] 20 artiklan 1 ja 5 kohtaa ja 21 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että niissä säädetään mahdollisuudesta, että toimivaltainen viranomainen suorittaa valvontaa ja määrää seuraamuksia myös suhteessa muihin kuin euromääräisinä tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisinä toteutettuihin maksupalveluihin?

3) Onko toimivaltaisella viranomaisella direktiivin [2007/64] 20 ja 21 artiklassa säädetyissä valvontatehtävissä tai direktiivin [2007/64] 80–82 artiklassa säädetyissä valitusmenettelyissä toimivalta ratkaista maksajan ja maksupalveluntarjoajan väliset direktiivin [2007/64] 75 artiklassa tarkoitetuista oikeussuhteista johtuvat riidat ja määrittää, kuka on toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta vastuussa oleva henkilö?

4) Onko toimivaltaisen viranomaisen suorittaessaan direktiivin [2007/64] 20 ja 21 artiklassa säädettyjä valvontatehtäviä tai direktiivin [2007/64] 80–82 artiklassa säädettyjä valitusmenettelyjä otettava huomioon välitystuomio, jolla ratkaistaan maksupalveluntarjoajan ja maksupalvelunkäyttäjän välinen riita?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2007/64 2 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kyseisen direktiivin 82 artiklassa tarkoitettu viranomainen on toimivaltainen tutkimaan valitukset ja määräämään seuraamuksia, kun kyse on kolmannen valtion valuutassa tarjotuista maksupalveluista.

47 Tältä osin on aluksi muistutettava, että direktiivin 2007/64 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut III ja IV osasto koskevat maksupalveluehtojen avoimuutta ja tietojenantovaatimuksia, joita sovelletaan kaikkien kyseisen direktiivin 1 artiklassa lueteltujen palveluntarjoajien ryhmien tarjoamiin maksupalveluihin, sekä näiden palvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Näitä osastoja sovelletaan euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin sillä mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa asetetulla edellytyksellä, että sekä maksajan että maksunsaajan maksupalveluntarjoaja tai maksutapahtuman yksinään suorittava maksupalveluntarjoaja sijaitsevat unionissa.

48 On myös korostettava, että direktiivin 2007/64 86 artiklassa säädetään, että siltä osin kuin kyseinen direktiivi sisältää yhdenmukaistettuja säännöksiä, jäsenvaltiot eivät saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön muita kuin kyseisessä direktiivissä annettuja säännöksiä.

49 Koska – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa – nyt käsiteltävässä asiassa on kyse SEUT 2 artiklan 2 kohdan ja SEUT 4 artiklan 2 kohdan a alakohdan määräyksissä tarkoitetusta jaetun toimivallan alasta ja koska unioni ei ole käyttänyt direktiivillä 2007/64 lainsäädäntövaltaansa yhdenmukaistaakseen kolmannen valtion valuutassa sisämarkkinoilla tarjottujen maksupalvelujen alan, jäsenvaltiot voivat säätää, että tähän viimeksi mainittuun maksupalvelujen ryhmään sovelletaan muun muassa kyseisen direktiivin III ja IV osaston säännöksiä, jotka mainitussa direktiivissä on annettu euromääräisinä tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisinä tarjottujen maksupalvelujen osalta.

50 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2007/64 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kyseisen direktiivin 82 artiklassa tarkoitettu viranomainen on toimivaltainen tutkimaan valitukset ja määräämään seuraamuksia, kun kyse on kolmannen valtion valuutassa tarjotuista maksupalveluista.

Toinen kysymys

51 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2007/64 20 artiklan 5 kohtaa ja 21 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että kyseisen direktiivin 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viranomainen on toimivaltainen suorittamaan tarkastuksia ja määräämään seuraamuksia, kun kyse on sen kansallisen lainsäädännön rikkomisesta, jolla kyseisen direktiivin III ja IV osaston säännökset on pantu täytäntöön, ja kun maksupalvelut on tarjottu kolmannen valtion valuutassa.

52 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perustaa tämän kysymyksen yhtäältä toteamukseen, jonka mukaan direktiivin 2007/64 II osaston, joka sisältää muun muassa sen 20 ja 21 artiklan, aineelliseen soveltamisalaan ei sovelleta samaa poikkeusta kuin kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa, joten kyseisen osaston säännöksiä sovelletaan myös maksupalveluihin, joita tarjotaan muussa valuutassa kuin eurossa tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutassa. Toisaalta se päättelee direktiivin 2007/64 20 artiklan 5 kohdasta, että kyseisessä säännöksessä tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla on myös toimivalta suorittaa tarkastuksia sen tarkastamiseksi, että kyseisen direktiivin III ja IV osaston säännöksiä noudatetaan, ja määrätä seuraamuksia näiden säännösten rikkomisesta.

53 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että direktiivin 2007/64 20 artiklassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset vastaavat maksulaitosten valvontaa koskevasta tehtävästä valvoakseen kyseisen direktiivin II osaston säännösten noudattamista (ks. vastaavasti tuomio 10.3.2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, 91 ja 93 kohta).

54 Toiseksi – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 46 kohdassa – sen lisäksi, että direktiivin 2007/64 20 ja 21 artikla sisältyvät kyseisen direktiivin II osaston 1 lukuun, jonka otsikko on ”Maksulaitokset”, näistä säännöksistä ilmenee, että niitä sovelletaan yksinomaan maksulaitoksiin, sellaisina kuin ne on määritelty kyseisen direktiivin 4 artiklan 4 alakohdassa. Kyseisten säännösten henkilöllinen soveltamisala rajoittuu siis maksulaitosten muodostamaan maksupalveluntarjoajien ryhmään, joten luottolaitokset jäävät tämän soveltamisalan ulkopuolelle.

55 Luottolaitosten jättäminen direktiivin 2007/64 II osaston henkilöllisen soveltamisalan ulkopuolelle vahvistetaan kyseisen direktiivin johdanto-osan 8 ja 11 perustelukappaleessa. Viimeksi mainituista nimittäin ilmenee, että luottolaitoksiin, jotka vastaanottavat käyttäjiltä talletuksia maksutapahtumien rahoittamiseksi, on sovellettava direktiivissä 2006/48 vahvistettuja toiminnan vakautta koskevia vaatimuksia, kun taas maksulaitoksiin, joiden toimintaan, joka on erikoistunutta ja rajoitetumpaa ja josta aiheutuu siis pienempiä ja helpommin seurattavia ja hallittavia riskejä kuin luottolaitosten toiminnassa esiin tulevat riskit, sovelletaan direktiivissä 2007/64 vahvistettuja vaatimuksia.

56 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että PrivatBank on direktiivin 2007/64 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, jossa viitataan direktiivin 2006/48 4 artiklan 1 alakohdan a alakohtaan, tarkoitettu luottolaitos eikä maksulaitos.

57 Koska direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklaa ei sovelleta henkilöllisen soveltamisalan osalta luottolaitoksiin, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kolmas kysymys

58 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklaa tai sen 80–82 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan niissä tarkoitetuilla viranomaisilla on toimivaltaansa käyttäessään oikeus ratkaista maksutapahtuman toteutumatta jäämisestä tai virheellisestä

toteuttamisesta johtuvat riidat maksajan ja maksupalveluntarjoajan välillä määrittämällä, kuka on vastuussa tästä toteutumatta jäämisestä tai virheellisestä toteuttamisesta kyseisen direktiivin 75 artiklan säännösten mukaisesti.

59 Tästä on muistutettava aluksi, että – kuten tämän tuomion 54 ja 55 kohdassa on todettu – direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklaa ei sovelleta silloin kun – kuten pääasiassa – yksi riidan asianosaisista on kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu luottolaitos eikä siis ole sen 4 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettu maksulaitos. Kolmanteen kysymykseen ei näin ollen ole tarpeen vastata siltä osin kuin se koskee mainitun direktiivin 20 ja 21 artiklaa.

60 Seuraavaksi on todettava direktiivin 2007/64 80–82 artiklasta, että vaikka näitä säännöksiä ei kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan nojalla sovelleta kolmannen valtion valuutassa tarjottaviin maksupalveluihin, unionin tuomioistuin on kuitenkin nyt käsiteltävässä asiassa toimivaltainen tulkitsemaan mainittuja säännöksiä ennakkoratkaisua varten, koska kansallinen lainsäätäjä on säätänyt, että näitä säännöksiä sovelletaan tällaisiin maksupalveluihin (ks. analogisesti tuomio 21.12.2011, Cicala, C-482/10, EU:C:2011:868, 17 kohta ja tuomio 13.3.2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, 35 kohta).

61 Näin ollen on todettava ensinnäkin, että – kuten direktiivin 2007/64 johdanto-osan 50 perustelukappaleessa täsmennetään – sen 80–82 artiklassa säädettyjen menettelyjen tarkoituksena on mahdollistaa sellaisten valitusten käsittely, jotka on tehty maksupalveluntarjoajista, jotka eivät noudata säännöksiä, joita niiden on noudatettava ja joihin kuuluvat kyseisen direktiivin III ja IV osaston säännökset, ja taata, että tarvittaessa määrätään tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia.

62 Toiseksi on huomautettava, että samanaikaisesti sen direktiivin 2007/64 80–82 artiklassa jäsenvaltioille asetetun velvollisuuden kanssa, jonka mukaan niiden on vahvistettava kyseisissä säännöksissä tarkoitetut valitus- ja seuraamusmenettelyt, kyseisen direktiivin 83 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille myös velvollisuus ottaa käyttöön tuomioistuinten ulkopuolisia oikeussuojamenettelyjä sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, joiden osapuolina ovat käyttäjät ja maksupalveluntarjoajat ja jotka koskevat tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia, käyttämällä tarvittaessa olemassa olevia elimiä. Kuten mainitun direktiivin johdanto-osan 51 perustelukappaleessa täsmennetään, tämä helposti saatavilla oleva ja edullinen tuomioistuinten ulkopuolinen riidanratkaisujärjestelmä ei rajoita kuluttajien oikeutta viedä asiaansa tuomioistuimeen.

63 Edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2007/64 83 artiklassa säädetyillä tuomioistuinten ulkopuolisilla oikeussuojamenettelyillä, joiden tarkoituksena on maksupalveluntarjoajien ja -käyttäjien välisten riitojen ratkaiseminen, on eri tavoite kuin kyseisen direktiivin 80 artiklassa säädetyillä valitusmenettelyillä. Viimeksi mainituilla ei nimittäin ole tarkoitus ratkaista kyseisten maksupalveluntarjoajien ja -käyttäjien välisiä riitoja eikä vahvistaa siviilioikeudellista vastuuta tässä yhteydessä aiheutuneesta vahingosta. Tämä seikka ei kuitenkaan sulje pois sitä, että direktiivin 2007/64 82 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen voi soveltaa kansallisia säännöksiä, joilla kyseisen direktiivin 75 artiklan säännökset pannaan täytäntöön, tutkiakseen, onko mainitun direktiivin 80 artiklan nojalla tehty valitus perusteltu, ja määrätäkseen seuraamuksia näiden säännösten rikkomisesta saman direktiivin 81 artiklan nojalla.

64 Tästä seuraa, että viranomainen, jolla on toimivalta tutkia valitukset ja määrätä seuraamuksia direktiivin 2007/64 80–82 artiklan nojalla, ei ole sille näissä säännöksissä annetun toimivallan puitteissa toimivaltainen ratkaisemaan maksupalveluntarjoajien ja -käyttäjien välisiä riitoja. Tällaista päätelmää tukee muun muassa kyseisen direktiivin 80 artiklan 2 kohta, jonka mukaan kyseisen viranomaisen on tehdessään ratkaisua maksupalvelunkäyttäjän valituksesta ilmoitettava tarvittaessa valittajalle saman direktiivin 83 artiklan mukaisesti käyttöön otetuista tuomioistuinten ulkopuolisista oikeussuojamenettelyistä.

65 On totta, että direktiivin 2007/64 80–82 artiklassa ja kyseisen direktiivin 83 artiklassa säädettyä toimivaltaa voi käyttää yksi ja sama kansallinen viranomainen, kuten mainitun direktiivin 83 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 52 perustelukappaleen kanssa, nimenomaisesti säädetään. On kuitenkin niin, että tässäkin tapauksessa direktiivin 2007/64 80–82 artiklassa tarkoitetut valitus- ja seuraamusmenettelyt ja kyseisen direktiivin 83 artiklassa tarkoitetut tuomioistuinten ulkopuoliset oikeussuojamenettelyt pysyvät erillisinä ja itsenäisinä, joten kansalliselle viranomaiselle valitus- ja seuraamusmenettelyiden osalta annettua toimivaltaa ei voida käyttää tuomioistuinten ulkopuolisten oikeussuojamenettelyjen yhteydessä eikä päinvastoin.

66 Kolmanneksi on todettava, että direktiivin 2007/64 51 artiklassa säädetään, että jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole kuluttaja, osapuolet voivat sopia, että muun muassa kyseisen direktiivin 75 artiklaa ei sovelleta lainkaan tai osittain. Mainitun direktiivin johdanto-osan 20 perustelukappaleessa, jonka valossa kyseistä 51 artiklaa on luettava, korostetaan nimittäin, että koska kuluttajat ja yritykset eivät ole samassa asemassa, ne eivät tarvitse samantasoista suojaa. Mainitussa perustelukappaleessa täsmennetään myös, että vaikka on tärkeää taata kuluttajien oikeudet säännöksin, joista ei voi poiketa sopimuksella, on järkevää sallia yritysten ja järjestöjen sopia toisin. Samassa 20 perustelukappaleessa kuitenkin lisätään, että joka tapauksessa direktiivin 2007/64 tiettyjä keskeisiä säännöksiä olisi aina sovellettava käyttäjän asemasta riippumatta.

67 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Forcing Development, joka on yritys eikä direktiivin 2007/64 4 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettu kuluttaja, on sopinut PrivatBankin kanssa 11.4.2005 tekemällään käyttötilin hallinnointia koskevalla sopimuksella siitä, että niiden suhteisiin maksupalvelunkäyttäjänä ja maksupalveluntarjoajana ei sovelleta kansallisen oikeuden säännöksiä, joilla pannaan täytäntöön kyseisen direktiivin 75 artikla.

68 Näin ollen – ja kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 103 kohdassa – ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida kyseisen käyttötilin hallinnointia koskevan sopimuksen yhteensopivuutta niiden kansallisten säännösten kanssa, joilla direktiivi 2007/64 pannaan täytäntöön, kun niitä luetaan erityisesti sen johdanto-osan 20 perustelukappaleen valossa.

69 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2007/64 80–82 artiklaa on tulkittava siten, että niissä ei anneta näissä säännöksissä tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle toimivaltaa ratkaista kyseisen direktiivin 75 artiklassa vahvistettujen perusteiden mukaisesti maksupalvelunkäyttäjien ja -tarjoajien välisiä riitoja, jotka syntyvät maksutapahtuman toteuttamatta jäämisen tai virheellisen toteuttamisen johdosta, kun tällainen viranomainen käyttää toimivaltaansa tutkia maksupalvelunkäyttäjien valituksia ja määrätä sovellettavien säännösten rikkomisesta seuraamuksia maksupalveluntarjoajille. Nämä riidat on ratkaistava direktiivin 2007/64 83 artiklassa tarkoitettujen tuomioistuinten ulkopuolisten oikeussuojamenettelyjen yhteydessä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisessa prosessioikeudessa säädettyä oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos kansallinen lainsäätäjä on päättänyt keskittää yhtäältä kyseisiin 80–82 artiklaan ja toisaalta kyseiseen 83 artiklaan perustuvat toimivaltuudet yhdelle ja samalle viranomaiselle, tämän viranomaisen on käytettävä kuhunkin ryhmään kuuluvaa toimivaltaa itsenäisesti yksinomaan kutakin ryhmää koskevan menettelyn yhteydessä.

Neljäs kysymys

70 Neljännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko viranomaisten, joilla on toimivalta yhtäältä harjoittaa direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklan mukaista toiminnan vakauden valvontaa ja toisaalta tutkia valitukset ja määrätä seuraamuksia kyseisen direktiivin 80–82 artiklan nojalla, otettava huomioon maksupalvelunkäyttäjän ja -tarjoajan välisessä riita-asiassa annettu välitystuomio.

71 Aluksi on todettava, että tämän tuomion 59 ja 60 kohdassa tehtyjä toteamuksia sovelletaan myös tähän kysymykseen annettavaan vastaukseen. Yhtäältä direktiivin 2007/64 20 ja 21 artiklaa ei nimittäin sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen asiaan, minkä vuoksi ei ole tarpeen vastata kysymyksen siihen osaan, joka koskee näiden säännösten tulkintaa. Toisaalta kansallinen lainsäätäjä on saattanut kyseisen direktiivin 80–82 artiklan sovellettaviksi sellaisiin maksupalveluihin, jotka eivät kuulu kyseisen direktiivin soveltamisalaan, mikä antaa unionin tuomioistuimelle toimivallan vastata kysymyksen tähän osaan.

72 Tältä osin on aluksi todettava, että direktiivissä 2007/64 ei ole säännöstä, joka koskisi välitystuomion todistusarvoa kyseisen direktiivin 80 ja 82 artiklassa tarkoitettujen valitus- ja seuraamusmenettelyjen yhteydessä.

73 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, että silloin, kun asiasta ei ole unionin säännöstöä, kunkin jäsenvaltion asiana on antaa hallinnollisia menettelyjä ja tuomioistuinmenettelyjä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, joihin kuuluvat säännöt asiakirjan todistusarvosta ja joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, noudattaen vastaavuusperiaatetta ja tehokkuusperiaatetta (ks. vastaavasti tuomio 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, 5 kohta ja tuomio 26.6.2019, Craeynest ym., C-723/17, EU:C:2019:533, 54 kohta) ja haittaamatta unionin oikeuden tehokasta vaikutusta (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, 50 kohta ja tuomio 27.6.2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, 46 kohta).

74 Tämän jälkeen on muistutettava, että direktiivin 2007/64 80–82 artiklan mukaisilla valitus- ja seuraamusmenettelyillä ja kyseisen direktiivin 83 artiklan mukaisilla tuomioistuinten ulkopuolisilla oikeussuojamenettelyillä, joihin välimiesmenettelyt kuuluvat, on eri kohteet ja päämäärät, kuten 63 kohdassa on todettu.

75 Tästä seuraa, että kyseisen direktiivin 83 artiklan mukaisen tuomioistuinten ulkopuolisen oikeussuojamenettelyn yhteydessä syntynyt asiakirja voidaan siis ottaa huomioon direktiivin 2007/64 80–82 artiklan mukaisissa valitus- ja seuraamusmenettelyissä ainoastaan näiden menettelyiden erityisten tavoitteiden puitteissa ja tässä yhteydessä turvattavia subjektiivisia oikeuksia kunnioittaen.

76 Edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että jäsenvaltioiden menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla kansallinen lainsäätäjä voi antaa toimivaltaiselle viranomaiselle oikeuden ottaa direktiivin 2007/64 80–82 artiklassa tarkoitetuissa valitus- ja seuraamusmenettelyissä huomioon välitystuomio, jolla ratkaistaan maksupalvelun käyttäjän ja -tarjoajan, joita tällaiset menettelyt koskevat, välinen oikeusriita, edellyttäen, että kyseiselle välitystuomiolle valitus- ja seuraamusmenettelyissä annettu todistusvoima ei ole omiaan vahingoittamaan kyseisten menettelyiden erityistä kohdetta ja tavoitteita, kyseisten henkilöiden puolustautumisoikeuksia tai kyseiselle viranomaiselle uskotun toimivallan itsenäistä käyttöä, minkä tarkastaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.

Oikeudenkäyntikulut

77 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/111/EY, 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kyseisen direktiivin 82 artiklassa tarkoitettu viranomainen on myös toimivaltainen tutkimaan valitukset ja määräämään seuraamuksia, kun kyse on kolmannen valtion valuutassa tarjotuista maksupalveluista.**

2) **Direktiivin 2007/64, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/111, 20 ja 21 artiklaa ei sovelleta henkilöllisen soveltamisalan osalta luottolaitoksiin.**

3) **Direktiivin 2007/64, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/111, 80–82 artiklaa on tulkittava siten, että niissä ei anneta näissä säännöksissä tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle toimivaltaa ratkaista kyseisen direktiivin 75 artiklassa vahvistettujen perusteiden mukaisesti maksupalvelunkäyttäjien ja -tarjoajien välisiä riitoja, jotka syntyvät maksutapahtuman toteuttamatta jäämisen tai virheellisen toteuttamisen johdosta, kun tällainen viranomainen käyttää toimivaltaansa tutkia maksupalvelunkäyttäjien valituksia ja määrätä sovellettavien säännösten rikkomisesta seuraamuksia maksupalveluntarjoajille. Nämä riidat on ratkaistava direktiivin 2007/64, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/111, 83 artiklassa tarkoitettujen tuomioistuinten ulkopuolisten oikeussuojamenettelyjen yhteydessä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisessa prosessioikeudessa säädettyä oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos kansallinen lainsäätäjä on päättänyt keskittää yhtäältä kyseisiin 80–82 artiklaan ja toisaalta kyseiseen 83 artiklaan perustuvat toimivaltuudet yhdelle ja samalle viranomaiselle, tämän viranomaisen on käytettävä kuhunkin ryhmään kuuluvaa toimivaltaa itsenäisesti yksinomaan kutakin ryhmää koskevan menettelyn yhteydessä.**

4) **Jäsenvaltioiden menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla kansallinen lainsäätäjä voi antaa toimivaltaiselle viranomaiselle oikeuden ottaa direktiivin 2007/64, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/111, 80–82 artiklassa tarkoitetuissa valitus- ja seuraamusmenettelyissä huomioon sellaisen välitystuomion olemassaolo ja sisältö, jolla ratkaistaan maksupalvelunkäyttäjän ja -tarjoajan, joita tällaiset menettelyt koskevat, välinen oikeusriita, edellyttäen, että kyseiselle välitystuomiolle valitus- ja seuraamusmenettelyissä annettu todistusvoima ei ole omiaan vahingoittamaan näiden menettelyiden erityistä kohdetta ja tavoitteita, kyseisten henkilöiden puolustautumisoikeuksia tai kyseiselle viranomaiselle uskotun toimivallan itsenäistä käyttöä, minkä tarkastaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.**

Allekirjoitukset